

20. APRIL

NR. 412

Færdigfodning af Oxforddown \times Texel vædderlam på stald og fodret med hel byg eller kvægtilskudsfoderblanding

J. Højland Frederiksen
Afdeling for forsøg med kvæg og får

Et forsøg gennemførtes med 30 indkøbte forårsfødte Oxforddown \times Texel vædderlam for at fastlægge foderoptagelse, tilvækst, foderforbrug og slagte kvalitet ved færdigfodning på stald. Dyrene deltes i 3 hold efter vægt og huld karakter. Hold 1 slagtedes ved forsøgets begyndelse. Hold 2 blev fodret med hel byg og individprøveproteinblandingen i forholdet 75:25 efter ædelyst. Hold 3 fik en kvægtilskudsfoderblanding ligeledes efter ædelyst. Begge hold havde desuden fri adgang til hø.

Forsøget varede i 83 dage og gennemførtes i tidsrummet 14. oktober 1981 – 6. januar 1982. Den lange forsøgsperiode skyldtes, at hold 2 og 3 blev behandlet med Ranide[®] vet. mod leverikter, da der ved slagtingen af hold 1 fandtes leverikter i samtlige lever. Der er 60 dages tilbageholdelsespligt efter Ranide-behandling. 4 lam døde eller blev afvist ved ankomst til slagteriet og/eller kasseret, hvilket tyder på en generel svækkelse af alle forsøgsdyr. På trods heraf opnåedes relativt høje tilvækster. Over hele perioden voksede hold 2 og hold 3 henholdsvis 223 og 194 g daglig. Forbruget af byg og proteinblanding for hold 2 og kvægtilskudsfoderblanding for hold 3 var henholdsvis 5,2 og 5,5 FE pr. kg tilvækst.

Der fandtes ingen signifikante forskelle med hensyn til tilvækst, foderforbrug eller slagte kvalitet mellem de to hold. Under forudsætning af høje foderomkostninger viste de økonomiske beregninger i lighed med forsøget med Texellam (medd. nr. 404), at det kun er økonomisk fordelagtigt at færdigfode ikke slagtemodne lam.

Selv om behandling med Ranide er effektiv mod leverikter, synes stærkt angrebne dyr at være alment svækket og bør slagtes hurtigst muligt efter tilbageholdelsesfristens udløb.

Baggrund og formål

Færdigfodningsforsøgene med sensommer- og efterårslam fortsatte med endnu et forsøg i rækken for at fastlægge foderoptagelse, tilvækst, foderforbrug pr. kg tilvækst samt slagte kvalitet ved færdigfodning på stald. Det fremgår af meddelelserne 377 og 404, at lam kræver en betydelig tilvænningsperiode efter indbinding på stald, før de optager tilstrækkelige foder mængder, så acceptable høje tilvækster opnås.

Forsøgene i begge ovenfor nævnte meddelelser

er gennemført med byg som hovedfoder, og der kan derfor rejses det spørgsmål, om tilvænningen er særlig vanskelig til dette foder. Med denne baggrund gennemførtes endnu et færdigfodningsforsøg.

Forsøget gennemførtes i samarbejde med landsforeningen Dansk Faareavl hos gdr. Bent Christensen, Farsø. Dyrene blev slagtet på Løgstør Slagtehus.

Forsøgsplan og forsøgets gennemførelse

I forsøget indgik 3 hold:

Hold 1. Slagtet ved forsøgets start.

Hold 2. Byghold. Fodret med hel byg og individprøveproteinblanding i forholdet 75:25 efter ædelyst samt fri adgang til hø.

Hold 3. Kvægfoderblandinghold. Fodret med kvægtilskuds-foderblanding efter ædelyst samt fri adgang til hø.

Foderrationernes fodermiddelsammensætning fremgår af tabel 1.

Tabel 1. Foderrationernes fodermiddelsammensætning, indhold af foderenheder og råprotein.

Fodermiddel %	Hold 2 75% byg + 25% individprøve proteinblanding	Hold 3 kvægtilskuds- foderblanding
Byg	75.0 (hel)	20.0 (valset)
Hvedeklid	6.8	
Sukkerroeffald (tørret)		5.0
Grønmel (groftformalet)		28.8
Fiskemel (askefattigt)	1.5	
Sojaskrå	7.5	32.2
Hørfrøkager	5.0	
Melasse (sukkerrør)	2.0	7.9
Animalsk fedt		4.0
Vitaminblanding	0.2	0.2
Mineralstoffer	2.0	1.9
<hr/>		
Foderenheder pr. 100 kg g dyreford. råprotein	100	98
pr. FE	115	172

30 Oxforddown × Texel vædderlam (fader: Oxforddown) født i foråret 1981 blev indkøbt fra en besætning og bragt til forsøgsgården en uge før forsøgets start den 14. oktober 1981. I denne uge blev dyrene fodret med hø efter ædelyst. Umiddelbart før forsøgets start blev alle dyr klippet og hold 2 og 3 behandlet med leverripercol mod indvoldparasitter. Da det ved slagtning af hold 1 viste sig, at alle dyr var angrebne og nogle endda stærkt angrebne af leverikter, blev hold 2 og 3 behandlet med Ranide® vet. den 22. oktober. Undersøgelser af gødningsprøver fra dyrene i hold 2 og 3 viste en relativ massiv infektion med leverikter hos de fleste af lammene. Den til grund for ægudskillelsen liggende infektion kan føres mindst 3 måneder tilbage. Endvidere påvist en moderat til massiv infektion af løbe-tarmorm samt coccidier hos alle lam.

Da der er en tilbageholdelsespligt på 60 dage efter Ranide-behandling, kunne slagtning først foretages i dagene umiddelbart før jul, men på grund af afsætningsvanskeligheder blev slagtningen udsat til 6. januar 1982.

Resultater

Dødelighed og sundhedstilstand. 19 dage efter forsøgets start blev et dyr på hold 2 aflivet på grund af høj feber og stærk svækkelse. Ved obduktionen fandtes en stærkt beskadiget lever men ingen levende leverikter (11 dage efter Ranide-behandlingen) og bylder i lungerne. På hold 3 døde et dyr 6 dage før slagtning af lungebetændelse. Et andet dyr (det hurtigst voksende) blev nødslagt dagen før forsøgets afslutning, da bugen i lyskepartiet var stærkt hævet. Urinvejene var beskadiget af urinsten, og urinen var trukket ud i de omliggende væv (slagtekroppen blev kasseret). Et tredje dyr på hold 3, som har haft en negativ tilvækst over forsøgsperioden, blev afvist ved modtagelsen på slagteriet og aflivet. Dyret havde for lav legemstemperatur og var stærkt svækket.

Legemsvægt og tilvækst. Tilvæksten er lidt mindre for hold 3 end for hold 2, men forskellene er ikke signifikante.

I de første 4 uger voksede hold 2 og 3 henholdsvis 232 og 210 g daglig og i de følgende 5 uger 303 og 258 g dagligt. I de sidste 3 uger aftog tilvæksten stærkt for begge hold og var henholdsvis 88 og 83 g dagligt. Forskellen skyldes hovedsagelig forskellen i begyndelsesvægten mellem hold 2 og 3 jvf. tabel 2.

Den daglige tilvækst var i dette forsøg stigende med stigende begyndelsesvægt ($P < 0.05$) men aftagende med tiltagende huld-karakter ved forsøgets begyndelse ($P < 0.13$). Der var således en tendens til, at de største lam med de laveste huld-karakterer ved forsøgets begyndelse voksede bedst.

Foderoptagelse og -forbrug. Den daglige foderoptagelse for begge hold er stigende i forsøgsperiodens forløb med undtagelse af de sidste 3 uger. Af tabel 2 fremgår, at det gennemsnitlige foderforbrug er 5.2 for hold 2 og 5.5 FE pr. kg tilvækst for hold 3. De tilsvarende tal for forsø-

Tabel 2. Resultater.

	Hold 1			Hold 2			Hold 3			
	slagtet ved start			76% byg + 25% individprøve-proteinblanding			kvægtilskuds-foderblanding			
Alle dyr ved start	gns.	min.	max.	gns.	min.	max.	gns.	min.	max.	
Antal	10			10			10			
Lev. vægt ved start, kg	35.9	30.7	43.7	36.2	30.5	44.1	35.7	27.8	49.4	
Lev. vægt ved slutn., kg	—	—	—	55.3	46.8	66.4	51.8	31.1	74.6	
Tilvækst i 83 dage, g/dgl.	—	—	—	221	130	293	194	— 44	304	
FE pr. kg tilvækst ¹⁾	—	—	—	5.2			5.5			

Antal døde/udg.				1			3			

<i>Alle slagtede dyr</i>										
Antal				9			7			
Lev. vægt ved start, kg				36.8	30.5	44.1	33.3	27.8	38.1	
Lev. vægt ved slutn., kg				55.3	46.8	66.4	50.0	41.2	54.8	
Tilvækst i 83 dage, g/dgl.				223	130	293	201	122	269	

<i>Bedømmelse af lev. lam</i>										
1 = mager, 5 = fed										
Ved start	2.3	1.5	3.5	2.6	1.5	3.5	2.6	2.0	4.0	
Ved slutn.	—	—	—	4.1	3.5	4.5	4.1	3.5	5.0	

Slagtevægt, kg	17.4	14.0	22.5	26.8	23.5	34.0	25.1	20.0	31.0	
Slagteprocent	48.3	45.6	51.5	48.4	46.0	51.2	50.0	46.6	52.3	
Nettotilvækst, g/dgl.	—	—	—	108	—	—	101	—	—	

<i>Bedømmelse af slagtekrop</i>										
Kølle (0-10) × 3	30	22.2	18.0	24.0	24.3	18.0	27.0	24.9	21.0	30.0
Ryg (0-10) × 3	30	21.3	15.0	30.0	25.8	24.0	30.0	26.7	21.0	30.0
Forpart (0-10) × 2	20	15.0	12.0	18.0	16.8	14.0	20.0	17.2	14.0	20.0
Fedtmængde (0-10) ×	10	8.6	7.0	10.0	9.0	9.0	9.0	9.0	9.0	9.0
Fedtfarve (0-10) × 1	10	8.8	6.0	10.0	10.0	10.0	10.0	10.0	10.0	10.0
Ialt	100	75.9	61.0	91.0	85.9	77.0	94.0	87.6	75.0	96.0

Muskelareal, cm	11.5	9.2	13.7	16.6	15.0	19.3	17.0	14.6	19.2	
Fedtareal, cm	1.8	0.3	3.9	2.1	0.3	5.3	1.5	0.5	2.0	
Fedttykkelse, mm	2.7	1.0	6.0	2.9	1.0	6.0	2.5	1.0	4.0	

Notering, kr. pr. kg slagtevægt	19.00	16.00	22.00	19.60	18.00	20.00	19.40	18.00	20.00	
Kr. pr. lam	332	232	495	521	470	612	487	360	558	

¹⁾ excl. hør.

Tabel 3. Levende vægt og slagtevægt, slagtebedømmelse samt pris (kr. pr. kg slagtevægt) opdelt efter bedømmelse af slagtemodenhed. (Hold 2 og 3).

Antal lam	Points for slagtemodenhed 1-5	Levende vægt kg			Slagtevægt kg			Points for slagtekvælitet			Kr. pr. kg slagtevægt		
		gns.	min.	max.	gns.	min.	max.	gns.	min.	max.	gns.	min.	max.
4	3.5	49.0	41.2	58.0	23.4	20.0	28.0	80.0	75.0	85.0	19.50	18.00	20.00
7	4.0	51.5	45.3	62.8	25.6	23.0	30.0	86.6	81.0	91.0	19.71	18.00	20.00
4	4.5	57.8	52.5	66.4	28.1	25.0	34.0	91.0	85.0	94.0	19.50	18.00	20.00
1	5.0	60.4	—	—	31.0	—	—	96.0	—	—	18.00	—	—

gets første 9 uger er 3.9 og 4.5 for henholdsvis hold 2 og 3.

Bedømmelse af slagtekroppe og måling af muskelareal m.m. Tabel 2 viser, at såvel hold 2 som 3 har opnået betydeligt større karakterer ved bedømmelsen af slagtekroppene end hold 1.

Muskelareal i tværsnit af den lange rygmuskel, fedtarealet i snittet og fedttykkelsen over musklen viste kun små forskelle mellem holdene. Det bemærkes, at især fedttykkelsen over musklen er tynd på trods af den relative store slagtevægt. Ved sammenligning af hold 1 med 2 og 3 ses, at hverken fedtareal eller fedttykkelsen er blevet væsentligt større som følge af færdigfødningen, hvorimod muskelarealet er øget betydeligt.

Sammenhæng mellem bedømmelse af levende og slagtede lam. For hold 1 kunne 90% af variationen i bedømmelsen af slagtekroppene forklares ved levende vægt og huldkarakter før slagtning. Det tilsvarende tal for hold 2 og 3 var 77%. Af tabel 3 ses, at levende vægt, slagtet vægt og point for slagtekvalitet øges med stigningen i bedømmelsen for slagtemodenhed. Slagtekroppene blev afregnet ens med 20 kr. pr. kg slagtevægt med et fradrag på 2 kr. pr. kg for de største kroppe.

Økonomiske betragtninger

91% af variationen i slagteprisen pr. slagtekrop kan for lammene, der slagtedes ved forsøgets begyndelse, forklares ved levende vægt og huldkarakter. Sættes indkøbsprisen for hold 2 og 3 lig med slagteprisen for hold 1 under hensyntagen til levende vægt og huldkarakter, fås de dækningsbidrag, som er vist i tabel 4. Foderet til begge hold er sat til kr. 1.52 pr. FE. Der er ikke ved disse beregninger taget hensyn til døde eller afviste dyr. 74% af variationen i dækningsbidraget kan forklares ved levende vægt og huldkarakter ved forsøgets begyndelse, idet dækningsbidraget aftager med såvel stigende vægt som huldkarakter.

Når levende vægt var over 34 kg og huldkarakteren 3, er der størst sandsynlighed for et negativt dækningsbidrag. Der fandtes ingen signifikante forskelle mellem hold.

Tabel 4. Dækningsbidrag ved færdigfødning af Texellam med forskellig levende vægt og huldkarakter ved fædningsperiodens begyndelse.

Levende vægt kg	Huldkarakter points (1 = mager, 5 = fed)	Indkøbspris kr. pr. lam	Dækningsbidrag kr. pr. lam	
			Hold 2 (byg)	Hold 3 (kvægbl.)
28	1.5	187	109	109
28	2.0	218	82	81
28	2.5	246	54	54
28	3.0	281	26	26
28	3.5	312	- 1	- 2
37	1.5	294	69	69
37	2.0	325	42	41
37	2.5	357	14	14
37	3.0	389	-14	-14
37	3.5	419	-41	-42
46	2.0	432	2	2
46	2.5	464	-26	-26
46	3.0	495	-53	-54
46	3.5	526	-81	-81
46	4.0	557	-109	-109
<hr/>				
Gns. 35.9	2.60	332	38	20
<hr/>				
<i>Virkning af prisændringer:</i>				
± kr. pr. kg levende vægt				
ved indkøb			36	36
± kr. pr. kg slagtevægt			27	25
± 10 øre pr. FE			10	9

Afslutning

Forsøget har klart vist, at der ved færdigfødning af Oxforddown × Texel krydsningsvædderlam på stald kan opnås gode tilvækster, selv om dyrene i dette forsøg har været hæmmet af en massiv infektion med leverikter. Der er ikke påvist signifikante forskelle mellem de undersøgte egenskaber som følge af forsøgsbehandlingen.

Det må pointeres, at slagtelam bør leveres så hurtigt som muligt efter tilbageholdelsesfristens udløb (60 dage efter Ranide-behandling mod leverikter) for i videst muligt omfang at undgå dødsfald eller kassation af svækkede dyr. Såfremt dødeligheds- og kassationsrisikoen ved færdigfødning af massiv ikke-befængte lam i praksis normalt er så høj som i dette forsøg, må det frarådes at færdigfede sådanne dyr.